

仏法は生者のため

Budha Darmo estas por Vivantoj

山口真一 / Yamaguti Sin'iti

一休さんといえば、テレビアニメでも有名になり、とんちを使ってさまざまな問題を解決していく、ユーモアにとんだ、かわいい小僧さん、というイメージがあります。このアニメ作品の元は、江戸時代に作られた『一休咄』という説話集で、大半は史実ではありません。しかし彼の自由奔放な人柄や奇抜と思われる言動が、人々の共感をよび、後年の説話のベースになったのでしょうか。

次のような逸話があります。

ある年の正月のことです。一休さんは墓に行き、どくろを拾って竹の先にくくりつけ、家々の門口でどくろを見せては「このとおり、このとおり、ご用心、ご用心」とふれ廻ったそうです。次の狂歌は一休作として有名になったものです。

門松は 冥土の旅への一里塚
めでたくもあり めでたくもなし

もう一つの逸話を紹介しましょう。

一休さんがあるお寺の住職をしていた時のことです。今までお寺にほとんど顔をだしたことがない檀家の主人が亡くなりました。そこでその息子が「引導を渡して欲しい」と一休さんの

Pri la persono Ikkyû, ĉar li fariĝis fame konata pere de animacia dissendo en televido, oni havas la imagon, ke li solvis diversajn malfacilaĵojn per sia sprito, kaj ke li estas aminda knaba bonzo plena de humuro. Tiu animacia verko sin bazas sur la legendaro "Rakontoj pri Ikkyû" en la epoko Edo. Plejparte da rakontoj estas fikciaj. Sed lia karaktero libera kaj bohemia, aŭ liaj agoj kaj paroloj ŝajne eksterordinaraj tiris simpatiecon de popolanoj; eble de tio ekestis la prototipo de postaj legendoj.

Jen unu el liaj anekdotoj:

En la jarkomenco de iu jaro. Ikkyû iris al tombejo, prenis mortokranion. kaj fiksis ĝin sur la pinto de bambuo. Li vizitis domojn kaj montris ĝin ĉe la sojlo al la loĝantoj. "Jen, jen. Vin preparu, vin preparu." La sekva satira utao estas fame konata kiel unu el la utaoj de Ikkyû.

Ornamaĵo por la nova jaro estas mejloŝtono sur la vojo al morto; gratulinda kaj ne gratulinda.

Mi prezentu ankoraŭ unu alian anekdoton:

Kiam Ikkyû estris iun templon, mortis sinjoro de patrona familio, kiu

ところをお願いに来ました。一休さんは早速その男の家を訪ねたところ、白い布をかけられた一人の老人が寝かされていました。

その老人の前に座った一休さんは、おもむろに白い布を取り、じっとその顔を覗き込んでいたのですが、ふと後ろを振り返ると、「つかぬことを聞かぬが、この家に金槌がおありか。もしあれば貸して下さらぬか」と尋ねたのです。

息子は不審に思いながらも金槌を一休さんに差し出したところ、一休さんはその金槌で老人の頭をコツンと叩いたのです。しばらくして、首をかしげながらもう一度叩いたのです。

その異様なしぐさに驚いた息子は「何をしますか。おやめ下さい」と叫びました。その声に振り向いた一休さんは、「死んだらどうか調べたまでじゃ。顔を見ただけでは、生きとるのやら死んだらどうか、どーも分からん。叩いてみたら分かるじゃろうと思うて、叩いてみたんじゃ。二度も叩いて、ウンともスンとも言わんところを見ると、これは間違いなく死んだら」と答えたのです。

そう言い捨てたかと思うと、一休さんは、さっさと帰り支度を始めました。それを見た息子は「どうして父にお経をあげて下さらないのですか」と一休さんに詰め寄りました。

一休さんは「手遅じゃ」とだけ答えて、さっさと帰っていきました。

preskaŭ neniam vizitis la templon. Do lia filo iris renkonte al Ikkyŭ por peti de li plenumi funebran ceremonion. Kiam Ikkyŭ haste alvenis al la hejmo, li trovis unu maljunulon kuŝantan kaj kovritan per blanka ŝtofo.

Ikkyŭ sidiĝis antaŭ li, trankvile deprenis la blankan ŝtofon, kaj enrigardis lian vizaĝon atenteme sen vortoj. Post tio li subite returnis sin kaj demandis, "Pardonu min demandi abrupte; ĉu troviĝas martelo en tiu ĉi hejmo? Se jes, ĉu vi bonvolus pruntedoni ĝin al mi?"

La filo dubeme transdonis la martelon al Ikkyŭ. Li batetis la maljunulon sur la kapon per la martelo. Iom poste li, klininte sian kapon, ankoraŭfoje batis.

La filo konsterniĝis pro lia konduto eksterordinara kaj kriis, "Kion vi faras? Haltu!" Pro lia voĉo Ikkyŭ returnis sin kaj respondis: "Mi nur volis ekzameni, ĉu li vere mortis aŭ ne. Mi ne povas juĝi, ĉu li estas viva aŭ morta, nur per la vizaĝo. Se mi batas lin, mi povas ekscii, mi pensis. Tial mi batis. Mi batis du fojojn, sed li tute ne eligis eĉ unu vorton. Pro tio oni povas esti certa, ke li estas morta."

Tiel dirinte senkonsidere pri sekvo, Ikkyŭ komencis prepari sin por reiro. La filo ŝovis sin al Ikkyŭ kaj riproĉis, "Kial vi ne bonvolas reciti sutron por mia patro?"

Ikkyŭ respondis nur, "Estas tro malfrue.". Kaj li hejmeniris senprokraste

この当時においても、現代においても、一休さんのこの言動は常識に反します。「僧侶だったら、ていねいに葬式をつとめてやるべきじゃないか」と非難されるでしょう。しかし一休さんの「手遅れじゃ」の一言の意味をよくよく噛みしめる必要があります。

いったい何のためにお経を読むのでしょうか。お経は生きている者のために指し示された釈尊の教えです。生きている今だからこそ、読み聞くべきなのです。死んでしまったらもはや経文を理解することはできません。

現実にはほとんどの僧侶は、死者が生前にどのくらい仏法を聞いていたかに関わりなく、依頼されれば葬儀を執行しているのでしょう。私もそうです。矛盾を感じているのは事実です。一休さんのようにはなれそうにありません。しかし、「仏法は生きている今だからこそ聞く必要があります」と声を大にして言い続けたいと思います。

ところで、一休さんと親しかった蓮如は「若い時にこそ仏法に親しみなさい」と言っています。それは「年を取ると眠たくなって集中力に欠けるし、足腰が不自由になってお寺に参ることも思うに任せなくなるから」というのです。

「仏法には、明日ということはありません。急がねばなりません」これも蓮如の言葉です。心して聞きたいものです。

。

Kaj tiutempe kaj nuntempe, la konduto kaj eldiro de Ikkyû kontraŭas al nia komuna saĝo. Oni riproĉos, “Se estas bonzo, li devas konsciencie celebri funebron. Sed oni devas sufiĉe remaĉi liajn vortojn: “Estas tro malfrue.”

Por kio ni legas aŭ recitas sutrojn? Sutro estas tio, kion Ŝakja-munio instruis al vivantaj. Ĝuste en la nuna momento, en kiu ni vivas, ni devas legi kaj aŭskulti sutrojn. Post kiam ni mortos, ni jam ne povos kompreni sutrojn.

Tamen efektive plejparto de la bonzoj, se estas petita, celebras funebraĵon, sen demandi kiom kaj kiel la mortinto rilatis al budha darmo. Ankaŭ mi. Estas la fakto, ke mi sentas kontraŭdiron. Mi ne povas fariĝi kiel Ikkyû. Spite tion, mi volas ripete kaj ripete diri per laŭta voĉo, “Ni devas aŭskulti budhan darmon ĝuste nun, kiam ni estas ankoraŭ vivaj.”

Cetere Rennyō, amiko de Ikkyû, diris, “Ja en sia juneco oni devas lerni budhana darmon.” Kial? “Ĉar post maljuniĝo, multaj fariĝas dormemaj kaj malhavas intensivan kapablon. Ili ne facile viziti templon pro malbone funkciantaj gamboj kaj talio.”

“Ne ekzistas morgaŭo en budha darmo. Ni devas hasti.” Tio ĉi ankaŭ estas la vortoj de Rennyō. Ni atente aŭskultu tiujn ĉi vortojn.